

T.C.
ORTA KARADENİZ KALKINMA AJANSI

2021 - 2023

SONUÇ ODAKLI PROGRAMLARI

SONUÇ ODAKLI PROGRAMLAR

Kalkınma Ajanslarının bölgelerinde gerek işlevsel gerekse kurumsal dönüşüm süreçlerinin lideri olabilmeleri amacıyla başlatılan Sonuç Odaklı Programlama (SOP) çalışmaları 2018 yılından bu yana Ajansımız tarafından da bölge planı ve sektörel stratejiler ile uyumlu stratejik tercihler çerçevesinde yürütülmektedir.

Buna istinaden Ajansımızın geçmiş dönemlerde yapmış olduğu planlama, analiz ve fizibilite çalışmaları, yapılan görüşme ve çalıştaylar, üretilen raporlar dikkate alınarak bölgede yüksek katma değer üreten sağlık endüstrisinin geliştirilmesi ve tanıtılması ve bölgede kültür ve doğa turizmi potansiyeline sahip önemli destinasyonların tanıtılması ve şehirlerin markalaşmasının sağlanması amacıyla 2019 yılında **Sağlık Endüstrisinin Geliştirilmesi Sonuç Odaklı Programı** ile **Kültür ve Doğa Turizmi Ekseninde Şehirlerin Markalaşması Sonuç Odaklı Programı** uygulanmaya alınmış olup 2020 yılından itibaren bölgemizdeki paydaşların katma değeri yüksek fasıllarda ihracat kapasitelerinin geliştirilmesi hedefine yönelik olarak **Katma Değerli Üretim ve İhracat Sonuç Odaklı Programı** uygulamaya konulmuştur.

SOP'lar kapsamında olmayan ancak Bölge'nin kalkınması için yapılması gereken önemli çalışmalar önceki yıllarda olduğu gibi Yerel Kalkınma Fırsatları başlığı altında programlanmıştır. Yerel Kalkınma Fırsatları kapsamında sektörel araştırma faaliyetleri, kadın kooperatiflerinin kapasitesinin güçlendirilmesi programı, sosyal girişimcilik atölyeleri, girişimcilik fikir geliştirme ve mentorluk programı, geleneksel el sanatlarının geliştirilmesi vb. konuların çalışılması hedeflenmektedir. Kırsal ve sosyal kalkınmaya yönelik konuların Ajansın bölgedeki etkinliğine ayrı bir ivme katacağı ve önümüzdeki dönemlerde Ajans için yeni çalışma alanlarına altlık oluşturacağı değerlendirilmektedir.

2021
2023

SAĞLIK ENDÜSTRİSİNİN GELİŞTİRİLMESİ SONUÇ ODAKLI PROGRAMI

Genel Amaç

TR83 Bölgesinde cerrahi aletler sanayiini sağlık hizmetleri ve sağlık turizmi faaliyetleriyle bütüncül bir yaklaşım içerisinde geliştirmek, sektörün ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımını yapmak

Özel Amaç

- 1.Sağlık endüstrisinde ilgili paydaşlar ve sektördeki işletmeler arasında koordinasyon ve yeni işbirlikleri sağlamak
- 2.Sağlık endüstrisinde faaliyet gösteren işletmelerin ihracatının artmasını ve sağlık endüstrisinde ithal edilen ürünlerin yerli imkânlarla üretilmesine imkân sağlayacak projeler geliştirmek
- 3.Bölgenin sağlık endüstrisi potansiyelinin ve sağlık hizmetleri imkânlarının tanınırlığını artırmak

Arka Plan ve Müdahale Gerekeşi

SAGEND-SOP, "Bölgede yüksek katma değer üreten sağlık endüstrisinin geliştirilmesi ve tanıtılması" stratejik tercihi doğrultusunda hazırlanmış bir programdır.

Sağlık endüstrisi sürekli büyüyen bir pazar olması ve sağlık alanında yükselen bir toplumsal talep olması nedeniyle son yıllarda büyük önem kazanmıştır. Az sayıda büyük firmanın önemli bir belirleyiciliği ve yüksek pazar payına rağmen sektörün %80'i KOBİ niteliğindeki işletmelerden oluşmaktadır. Yeni bir tür ürünün geliştirilmesi süreçlerinde de teknoloji tabanlı küçük firmalar (filiz firmalar/ spin-off) çok etkilidir. Sektörde ürün geliştirme süreçlerinde

mühendislik firmaları, cerrahlar, hastane teknisyenleri vb. birçok aktörün ortaklaşa yer aldığı AR-GE çalışmaları gerekmektedir. Sektördeki ilerlemeler bilişim teknolojileri, robotik teknolojileri vb. pek çok diğer alan ve teknolojinin gelişimi ile yakından ilgilidir ve bu nedenle pek çok ülkede tıbbi cihaz üreticileri bu alanlarda öne çıkmış bölgelerde yoğunlaşmıştır.

Sağlık endüstrisi ulusal ve bölgesel strateji ve politika belgelerinde önemli yer tutan, 2019 yılında yayımlanan 11. Kalkınma Planında ülkemizin öncelikli teknoloji alanlarından biri olarak kabul edilen kritik önemi haiz bir sektördür. Uzun vadede Türkiye'nin küresel bir AR-GE ve üretim merkezi olması, cerrahi el aletleri ve tıbbi cihaz sektörü gibi yüksek teknoloji alanlarında rekabetçi bir konuma ulaşması ile mümkündür.

Sektörün zayıf yönleri şu şekilde sıralanabilir:

- Alanda tüm tarafları içselleştiren bütünsel bir bakış ile değil her bir kurumun kendini odak alıp diğerlerini dışsal bir oyuncu olarak görmesi (Kurumsal bütünsel bir yaklaşım olmaması)
- Alana özel kuluçka merkezleri ve ortak yenilik/AR-GE merkezlerinin olmaması
- Samsundaki özel ve kamu hastanelerinin gereksinimleri ve onların karşılanması ile ilgili sektörle işbirliğine gitmemesi
- Büyük firmaların olmaması, pazarlama bilgi ve deneyiminin yetersizliği
- Samsun Tıbbi cihazlar sektörünün sayısal büyüklüğünün kritik eşik altında olması
- İthalata bağlı imalat yapıyor olması
- Kamu-Özel Sektör-Üniversite işbirliğinin zayıf olması

11. Kalkınma Planı kapsamında tanımlanan öncelikli sektörlerden ilaç ve tıbbi cihaz sektöründe, küresel pazardaki rekabet gücümüzü artırmak ve değer zincirinde ülkemizi daha üst konuma taşımak amaçlanmıştır. İlaç ve tıbbi teknolojiler alanında, ülkemizin AR-GE ve üretim kapasitesini geliştirmek üzere üniversiteler, araştırma merkezleri, laboratuvarlar, teknoloji firmaları, uygulama merkezleri, hekim ve mühendisler gibi sektörün tüm paydaşlarının yer aldığı bütünleşmiş bir sağlık ekosisteminin oluşturulacağı ve ilaç ve tıbbi cihaz üretim alanlarının yer alacağı, ortak kullanıma hizmet edecek şekilde teknolojik imkânların bulunduğu, kümelenmeye yönelik desteklerin sağlanacağı sağlık teknoloji geliştirme bölgeleri oluşturulması politika tedbirleri olarak planda yer almıştır. TR83 Bölgesi Bölge planı olan Yeşilirmak Havzası Bölgesel Gelişme Ana Planı'nda KOBİ'lerin kurumsal yapısının güçlendirilmesi için küçük işletmelerin kümelenme yoluyla ortaklıklar geliştirmesinin özendirilmesi ve danışmanlık sağlanması bir proje olarak yer almaktadır. 2017 yılında hazırlanan Akıllı Uzmanlaşma Stratejisinde de TR83 Bölgesi'nin var olan uzmanlaşma alanlarından biri de Medikal Sanayi olarak tanımlanmıştır. Bu çerçevede, söz konusu SOP, bölgesel öncelikler ve stratejilerle güçlü bir ilişkili içerisindedir.

2021
2023

KÜLTÜR VE DOĞA EKSENİNDE ŞEHİRLERİN MARKALAŞMASI SONUÇ ODAKLI PROGRAMI

SEKTÖRÜN BUGÜNÜ

SEKTÖRÜN GELECEĞİ

Genel Amaç

Kültür ve doğa turizmi ekseninde TR83 Bölgesinde bulunan destinasyonların tanıtılması ve şehirlerin kültürel ve doğal değerlerini ön plana çıkararak markalaşmasının sağlanması

Özel Amaç

1. Bölgede kültür ve doğa turizminde faaliyet gösteren ilgili paydaşlar arasında etkin bir koordinasyon ve işbirliği mekanizması oluşturmak
2. Bölge şehirlerinin (Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat) kültür ve doğa turizmi ekseninde tanınırlığını artırarak bölgeye gelen turist sayısını artırmak
3. Bölgedeki turizm yatırımlarının artırılması çerçevesinde turizm alanında yatırım olanaklarının tanıtılması

Arka Plan ve Müdahale Gerekçesi

1970'lerden bu yana dünyada turizm talep ve arz tarafında dönemsel değişiklikler geçirek sürdürülebilirlik, çeşitlenme ve çevre ve kalite gibi sloganlar ile özdeşleşebilecek bir noktaya gelmiştir. Güneş, deniz, kum turizmini simgelemek üzere 3S (Sun, Sea, Sand) olarak adlandırılan ve çeşitlenmeden çok kitlesel turizme yönelik büyük yatırım projeleri etrafında örgütlenen turizm hareketleri, giderek çeşitlenen, yerleşen ve niteliğiyle de kaçınılmaz olarak daha küçük işletme ağırlıklı bir yapıya yönelen bir turizm olgusuna doğru dönüşüm

geçirmektedir. Doğa, kültür, tarih, kongre, sağlık turizmi gibi farklı alanlar ile yıl boyunca gerçekleştirilebilen bir turizm hareketi gelişmektedir. Küresel seviyede yaşanan bu gelişmeler yerel kaynakların turizm adına harekete geçirilmesinde hangi yöne bakmak gerektiğinin de altını çizmektedir.

Bu anlamda TR83 Bölgesi sınırları içindeki Amasya, Çorum, Samsun ve Tokat illerinde turizm sektörü açısından değerlendirilebilecek farklı nitelikte doğal, kültürel ve tarihi değerler bulunmaktadır. Bölgenin özellikle kültür ve doğa turizmi potansiyeli değerlendirilerek turizmin sürdürülebilir bir ekonomik sektör olarak bölgenin gelişmesinde oynayabileceği rolün ve bunun yerel/bölgesel kaynakların katılımcı yöntemlerle harekete geçirilmesi gerekmektedir. Yeşilirmak havzası Bölgesel Gelişme Ana Planı'nda Bölge turizminin geliştirilmesi ve çeşitlendirilmesi bir öncelik olarak belirlenmiş, "Bölgenin doğa ve kültür mirasının sürdürülebilirlik ilkesi içinde turizme açılması" bu önceliğe hizmet edecek bir tedbir olarak yer almaktadır.

Bölgenin var olan turizm potansiyelinin ancak çok küçük bir bölümünün dünyada tanındığı ve bu alanların çok az sayıda yerli ve yabancı turist çektiği, bilgi ve altyapı eksiklikleri nedeniyle erişilebilirliğinin düşük olduğu ve ülke turizmine tam manasıyla bütünleşmediği tespit edilmiştir. Bölgemizde yeteri düzeyde tanıtımı yapılamayan kültür ve doğa turizmi olanaklarının geliştirilmesi gerekmektedir. Bölgedeki mevcut değerlerin ve önemli destinasyonların bölgesel bir rota dâhilinde bütünsel bir yaklaşımla ele alınması gerekmektedir.

Kültür ve Doğa Turizmi Ekseninde Şehirlerin Markalaşması Sonuç Odaklı Programı doğası gereği bölgemizdeki kültürel ve doğal varlıkların ve destinasyon niteliğindeki bölgelerin tanıtımını, koruma-kullanma dengesi gözetilerek bölge için sosyo-ekonomik katma değer yaratacak şekilde kullanımını merkezine alan bir programdır.

Yeşilirmak Havzası Bölgesel Gelişme Ana Planı'na göre TR83 Bölgesi'nde geliştirilmesi gereken faaliyetlerden biri olan turizm birçok sektörü ve iş kolunu harekete geçiren, istihdam yaratan bölgenin dış dünya ile entegre olmasına katkı yapacak önemli bir alandır. On birinci Kalkınma Planında bahsedildiği üzere "Turizmde nitelikli işgücü, tesis ve hizmet kalitesiyle uluslararası bir marka haline gelmesi; daha üst gelir grubuna hitap edecek şekilde turizm ürün ve hizmetlerinin çeşitlendirilmesi ve iyileştirilmesi; turizm değer zincirinin her bileşeninde kalitenin artırılması ve sürdürülebilirlik ilkesi çerçevesinde bölgesel kalkınmada öncü bir sektör haline gelmesi" temel amaçtır". Bölgede turizmin geliştirilmesi kentlerin sosyal yaşam düzeyinin yükselmesine, kentlilik bilincinin gelişmesine ve sahip olunan kültür varlıklarına sahip çıkılarak korunmasında etken olması beklenmektedir. Bölgemizde bugüne kadar yeteri düzeyde yararlanılamayan turizm olanaklarının bir bütünlük içinde ele alınması gerekmektedir.

2021
2023

KATMA DEĞERLİ ÜRETİM VE İHRACAT SONUÇ ODAKLI PROGRAMI

Genel Amaç

TR83 Bölgesinde hammadde, kaynakları, insan sermayesi, teknolojik düzey ve pazar imkânları itibarıyla katma değeri yüksek ve yüksek faaliyet hacmi yaratma potansiyeli olan işletmelerin; ilgili paydaşların da (OKA, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu, kamu kurumu, teknopark, vb.) katkılarıyla birlikte katma değer yaklaşımıyla ihracatının geliştirilmesi

Özel Amaç

1. Bölgedeki **ihracat yapan işletme sayısının** artırılması,
2. Bölgeden yapılan üretim faaliyetlerinin **çeşitlendirilmesi** ve **değer-tedarik zincirlerinin geliştirilmesi**,
3. Bölgede **kilogram başına düşen ihracat değerinin** artırılması

Arka Plan ve Müdahale Gerekeçesi

2019-2023 yıllarını kapsayan 11. Kalkınma Planının hedef ve politikalarından biri olan Rekabetçi Üretim ve Verimlilik başlığı altında öncelikli imalat sanayii sektörlerinde teknoloji, yenilik, ürün kalitesi ve verimlilik artışı sağlanması, endüstriyel kapasitenin dönüştürülerek daha rekabetçi hale getirilmesi ve yüksek katma değerli üretimin artırılması hedefleri yer almaktadır. TR83 Bölgesi illerinin GSYİH sektörel dağılımlarına bakıldığında sanayi payının Türkiye'nin oldukça gerisinde olduğu görülmektedir. Bölge illerinin sanayilerine yakından bakıldığında ise orta-yüksek ve ileri teknoloji üretimin payının az olduğu dikkat çekmektedir.

Orta Karadeniz Bölgesi'nin geleceğin Türkiye'si içindeki konumunun, bugünkünden daha ileri bir düzeyde olabilmesi için, bölgenin üretimde yenilik yapabilme kapasitesini geliştirmesi temel bir önceliktir (YHGP, 2006). TR83 Bölge Planı olan **Yeşilirmak Havza Gelişim Projesi Bölgesel Gelişme Ana Planı**'nın 5 stratejik amacından üçüncüsü "İşletmelerin rekabet gücünün artırılması ve dışa açılma" olarak belirlenmiştir. Bu çerçevede bölgede üretim-ihracat-hizmetler ekseninde sektörel ilişkilerin geliştirilmesine, kurum ve kuruluşların kapasitelerini artırıcı faaliyetlerin önceliklendirilmesine yönelik hedef ve tedbirler detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Ajansımız tarafından 2019 yılında yayımlanan **TR83 Bölgesi İhracat ve İthalat Fasıllarında Katma Değer Yaklaşımı Raporu**'nda TR83 Bölgesi'nin (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat) ihracat ve ithalat değerleri fasıllar uyarınca incelenmiş, her bir ticaret faslının ithalat ve ihracat tutarları ile kg cinsinden miktarları analiz edilmiştir. Bu suretle, Bölgenin dış ticaretinin gittiği yön ve geleceğe dair hedefler konusunda öneriler geliştirilmiştir. İhracat katma değerinin ithalat katma değerini karşılama oranının yüksek olduğu, bir başka deyişle ihracatın gelir, ithalatın gider olarak kabul edildiğinde karlılığın yüksek olduğu fasıllarda ihracatı artırıcı destekleme mekanizmaları kurgulanabilir. Bu yolla hem bölgenin dış ticaret dengesi iyileştirilmiş hem de katma değeri yüksek bir ticaret yapısı geliştirilmiş olacaktır.

Dünya ticaretinde hiper rekabet ortamının yoğunlaşması ve stratejik önceliklerin değişimi ihracatçılarımızı doğru zamanda doğru hamleler yapmaya mecbur kılmaktadır. Önceleri dış ticaret yapmak firmalar için bir tercih meselesi iken bugünlerde artık bir zorunluluk teşkil etmektedir. İhracat yapan veya yapmak isteyen işletmeler için en önemli zorluklardan biri piyasalardaki güvenilir ticaret bilgilerinin azlığıdır. Ayrıca; bölgede katma değerli üretim ve ihracat yapan sektörlerde sadece işletmelerin değil, işletmelere hizmet sağlayan kurumsal yapıların da güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu yapıların girişimcilere danışmanlık yapmak, bilgi aktarmak, Ar-Ge çalışmaları yapmak konusunda ciddi eksiklikleri bulunmaktadır. Bu yapıların kapasitelerinin güçlendirilmesi ve bölgedeki özel kesime daha iyi hizmet verecek altyapıya ulaştırılması gerekmektedir. Bütün bu yapıların kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi ve aralarındaki ilişkilerin artırılması için eğitim çalışmalarına ağırlık verilmeli ve teknik düzeyde destek sağlanmalıdır. Bu kapsamda bu konuyla ilgili farkındalık faaliyetlerinin yanı sıra imalat firmalarının yüksek teknoloji ürünleri hangi ülkeye, hangi şartlarda ihracat edebileceği ile ilgili uzman ve pazar bilgisinin aktarılması önem taşıdığı da belirtilmektedir. Ajansımız bünyesinde kurulan **TR83 Bölgesi Rekabetçilik ve Dış Ticaret Destek Merkezi**, bu sorunları uluslararası dış ticaret bilgi kaynaklarını kullanarak ele almakta, TR83 Bölgesi'nde yer alan KOBİ'lerin uluslararası pazarlardan pay alabilmeleri için rekabet güçlerinin artırılması ve dışa açılmalarının desteklenmesi konusunda önemli bir rol üstlenmektedir.

Bir bölgenin ekonomik gelişmişliği ile ilgili analizler yapılırken dikkate alınan kriterlerden biri bölgenin ihracat yapısıdır. Bölgelerde belirli konularda uzmanlaşan işletmelerin hem teknolojiye hem de üretimin örgütlenmesinde olduğu gibi ihracat yapısında da katma değerli üretme şansına sahip olduğu bilinmektedir. Bölgede uzmanlaşma potansiyeli yüksek olan ve katma değerli üretim ve ihracat yapabilecek sektörler bölgede istihdam ve işletme sayısı bakımından yoğunlaşan, kritik kütleyle sahip, girdi çıktı ilişkileri güçlü sektörlerdir. Bu sektörlerde **değer tedarik zincirlerinin geliştirilmesi**, daha fazla girişimin ve yatırımın bu zincirdeki eksikleri tamamlayacak şekilde yönlendirilmesi gereklidir.

Bölgenin ihracatı, ülkemizin toplam ihracatının yalnızca binde 5'ini oluşturmaktadır. Bu küçük paya karşın Karadeniz Bölgesi'ndeki en büyük özel sanayi kuruluşlarının Bölge illerinde yer alıyor olması, bölgenin ihracat için gelişmiş lojistik imkânları sebebiyle ihracat konusu bölgenin ekonomik kalkınması için önemini korumaktadır. Bu bağlamda, Yatırım Destek Ofisleri özelinde bütün Ajans faaliyetlerinde önemli bir yer tutan ve bölge gündeminde sürekli ön sıralarda yer alan ihracatın katma değer yaklaşımı çerçevesinde geliştirilmesi hedefi doğrultusunda müdahaleler yapmak üzere Katma Değerli Üretim ve İhracat Sonuç Odaklı Programı uygulanacaktır.